

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Simion Prajină și Raisa Prajină împotriva lui Vasile Palamarcuț, Polinei Palamarcuț (Velc), intervenienți accesorii Primăria municipiului Soroca, Agenția Servicii Publice și Dionisii Bunesco cu privire la demolarea construcției neautorizate, înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți,

(Dosarul nr. 2ra-79/24

NR. PIGD 2-22026078-01-2ra-19012024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.

Motivele invocate ca temei de recurs prin prisma art. 432 alin. (1) lit.e) din Codul de procedură civilă nu determină admisibilitatea acestuia; respectarea procedurii de înștiințare legală a apelanților și avocatului acestora.

Judecătoria Soroca, sediul Central, jud. L. Popescu,
Curtea de Apel Bălți, jud. A. Garbuz, Iu. Grosu, A. Ciobanu,

23 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 februarie 2022, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.30-31), Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vasile Palamarciuc și Polinei Palamarciuc (Velc), intervenienți accesorii Primăria municipiului Soroca, Agenția Servicii Publice și Dionisii Bunesco, solicitând demolarea construcției ilegale ce aparține Polinei Palamarciuc (Velc), amplasată în mun. Soroca, str. xxxxx, nr. xxxxx, cu nr. xxxxx cu suprafața de 51,8 mp, încasarea de la Vasile Palamarciuc a prejudiciului moral cauzat prin contravenție în sumă de câte 100 000 de lei pentru fiecare și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamantii au invocat că, la 10 iulie 1982 în baza contractului de vânzare-cumpărare au devenit coproprietari ai 36 % din casa de locuit și terenul aferent, amplasat în mun. Soroca, str. xxxxx, nr. xxxxx cu număr cadastral xxxxx, iar 35,5 % -proprietatea Polinei Palamarciuc. De la procurarea imobilului, terenurile erau separate de un gard de piatră, construit de fostul proprietar. La acest gard de piatră, Polina Palamarciuc (Velc) a construit un zid de aproximativ de 3 metri și a edificat o construcție ilegală pe terenul ce-i aparține, fiind lipită de partea casei lor. Această construcție a influențat negativ imobilul ce le aparține, devenind mai puțin rezistentă. În rezultat, peretele comun și acoperișul casei lor s-a deplasat în jos, existând pericolul de cădere.

3. După mai multe solicitări legale adresate în vederea stopării construcției, Vasile Palamarciuc a desenat o cruce imensă pe zidul construcției ilegale nominalizate, din partea curții lor, scriind adresa cimitirului, sugerându-le suplimentar să se mute la cimitir, în cazul în care nu le convine construcția. Reclamantii au precizat că deși pârâutul a fost sancționat pentru acțiunile sale, desenul se află în continuare pe zid, demoralizându-i și cauzându-le suferințe psihice enorme și totodată creând obstacole în folosirea netulburată a imobilului ce le aparține.

4. Pârâta a modificat gardul în zidul construcției ilegale, încercând să se extindă peste terenul lor, micșorând astfel suprafața curții cu închiderea totală a ieșirii în stradă.

5. Reclamanții s-au adresat Primăriei mun. Soroca și Inspectoratului de Poliție cu solicitarea de a fi obligată pârâta să demoleze construcția, ultima fiind obligată de Primărie să o demoleze, însă nu a executat.

6. De asemenea, reclamanții au indicat că această construcție a fost edificată de pârâtă în lipsa actelor permise, fără acordul celorlalți coproprietari ai terenului și casei de locuit, a fost construită pe hotar, fiind folosit gardul ca o parte din perete și a influențat negativ construcția acestora.

7. Suferințele psihice cauzate prin afișarea crucii menționate au atras după sine și suferințe fizice, le-a afectat tensiune arterială, le înrăutățesc starea generală a sănătății, având în vedere vârsta și bolile cronice de care suferă, ceea ce a determinat estimarea prejudiciului moral la suma de 100 000 de lei pentru fiecare.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Simion Prajină și Raisa Prajină. S-a încasat din contul lui Vasile Palamarciuc în beneficiul lui Simion Prajină prejudiciul moral cauzat prin contravenție în mărime de 2 000 de lei. S-a încasat din contul lui Vasile Palamarciuc în beneficiul Raisa Prajină prejudiciul moral cauzat prin contravenție în mărime de 1 000 de lei. S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Simion Prajină și Raisa Prajină împotriva Polinei Palamarciuc (Velc) în partea demolării construcției neautorizate și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 03 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.121), Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, au depus cerere de apel împotriva hotărârii din 12 decembrie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cerințelor.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin decizia din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog și s-a menținut hotărârea din 12 decembrie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central.

11. În consolidarea soluției, instanța de apel a stabilit că din materialele cauzei rezultă faptul că Simion Prajină și Raisa Prajină și Polina Palamarciuc (Velc) sunt proprietarii terenului și a construcției amplasată în mun. Soroca str. xxxxx, nr. xxxxx, pe care le dețin în drept de proprietate procentual. Potrivit extrasului din registrul de stat, Simion Prajină a obținut dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile amplasate în mun. Soroca, str. xxxxx,

nr. xxxxx, în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 2238 din 23 iulie 1982, iar Polina Velc în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.16146 din 30 decembrie 2010, astfel gardul fiind edificat anterior anului 2010.

12. Construcția neautorizată a cărei demolare o solicită reclamantii, a fost ridicată pe gardul construit de fostul proprietar. Din materialele cauzei rezultă că Simion Prajină și Raisa Prajină abia la 15 mai 2019 s-au adresat Inspectoratului de Poliție Soroca în privința dezacordului edificării unei construcții neautorizate.

13. Instanța a constatat că reclamantii au invocat influența negativă a construcției neautorizate efectuate de către pârâtă, asupra construcției ce le aparține prin afectarea rezistenței acesteia, peretele comun și acoperișul înclinându-se, însă în probarea acestei afirmații nu a fost prezentat un raport de expertiză, care ar confirma influența negativă a gardului asupra bunului imobil al reclamantilor.

14. Cu referire la prevederile art.315 alin.(1), art. 316 alin.(1),(2),(3) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), instanța de apel a menționat că printre îngrădirile dreptului de proprietate se enumeră și dreptul de vecinătate, care reprezintă o limitare legală a dreptului de proprietate și cu o sferă de aplicare redusă. Acesta se explică prin faptul că normele dreptului de vecinătate sunt aplicabile numai între proprietarii terenurilor sau bunurilor imobile vecine. Vecinătatea este o stare de fapt care generează anumite drepturi și obligații pentru proprietarii terenurilor sau altor bunuri imobile de unde se pot produce influențe reciproce. Pentru asemenea situații legea instituie pentru proprietarii terenurilor vecine sau a altor bunuri imobile obligația generală de a se respecta reciproc. Astfel apărarea dreptului de proprietate în aceste cazuri se face cu ajutorul acțiunii negatorii, prin care se înțelege cerința proprietarului posesor al bunului către persoanele terțe privind înlăturarea piedicilor privind folosința și dispoziția asupra bunurilor ce îi aparțin.

15. De asemenea, prin prisma art.1 din Protocolul adițional la CEDO, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale.

16. Din conținutul prevederilor art. 377, art. 378 alin.(1), art.379 din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), rezultă că în cazul atentării inadmisibile, proprietarul terenului nu este obligat să suporte influența provenită de pe terenul vecin, cu condiția ca această influență să atenteze în mod inadmisibil asupra utilizării terenului său. Doar în cazul atentării inadmisibile, proprietarul terenului atentat poate cere demolarea unei construcții, interzicerea exploatării unei construcții, cu condiția ca această atentare să fie produsă în mod evident.

17. În corespundere cu prevederile art. 390 alin. (1) din Codul civil, dacă proprietarul unui teren, cu ocazia ridicării unei construcții, a construit dincolo de limita terenului său, fără a i se putea imputa premeditarea sau

culpa gravă, vecinul trebuie să tolereze încălcarea hotarului dacă nu a obiectat pînă sau imediat după depășirea limitei.

18. Prima instanță corect a constatat faptul că Simion Prajină și Raisa Prajină solicitând demolarea construcției neautorizate amplasate pe terenul vecin, urma să intervină în fața instanței și cu un suport probatoriu necesar de suficient care să demonstreze acea atentare asupra bunului său, la fel, că această atentare ar fi una inadmisibilă și ca ar fi una evidentă, la fel și imposibilitatea tolerării acestei influențe inadmisibile.

19. Contrar dispoziției legale citate, apelanții nu au prezentat probe întru confirmarea celor invocate. Astfel nu au fost prezentate probe, care ar demonstra lezarea de către intimat a unor drepturi ale apelantului, or, instanța de judecată nu poate da o apreciere planului suprafeței de pământ cu 406 mp, acesta fiind incomplet, nefiind descrise toate imobilele amplasate, dar și identificate cui aparțin, fiind indicate doar cota-parte a coproprietarilor Simion Prajină, Dionisii Bunesco și Constantin Tanasov.

20. Instanța de fond just a conchis că nu s-a constatat care totuși este construcția neautorizată a cărei demolare au solicitat reclamanții, unde este amplasată acesta, când a fost edificată de Polina Palamarciuc (Velc), cum este amplasată față de construcția reclamanților și față de care construcție este mărginită după cum invocă aceștia. Nu s-a constatat nici faptul că peretele și acoperișul construcției lui Simion Prajină și Raisa Prajină ar fi suferit schimbări prin pierderea rezistenței din faptul că este mărginită cu construcția neautorizată a pârâtei și din care motiv sau condiții au survenit efectele negative imputate părții pârâte și, în final, nu s-a constatat faptul producerii unor influențe negative asupra proprietății reclamanților.

21. În continuare, instanța de apel a menținut argumentul precum că nu poate fi admisă solicitarea reclamanților privind demolarea construcției Polinei Palamarciuc (Velc) (gardul ridicat), odată ce această construcție ar fi una neautorizată, or, prevederile legale mai sus-citate privind dreptul de vecinătate indică situațiile când se poate cere demolarea unei construcții de către proprietarul terenului învecinat, iar simplul fapt că construcția nu este autorizată, nu poate constitui pentru proprietarul terenului învecinat temei de a cere demolare; proprietarul terenului învecinat poate cere desființarea construcției ca urmare a producerii unor influențe inadmisibile și evidente asupra bunului său, precum și ca urmare a imposibilității tolerării acestor influențe inadmisibile.

22. În situația respectivă, instanței de judecată nu i-au fost prezentate probe în vederea neexecutării cerințelor Primăriei mun. Soroca expuse în scrisoarea din 05 iunie 2019 și măsurile întreprinse de către reclamanți în aceste sens.

23. În materialele dosarului civil, este hotărârea din 24 februarie 2020 a Judecătorei Soroca de sancționare contravențională a lui Vasile Palamarciuc pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 354 și art. 335 din Codul

contravențional, pentru faptul că acesta la 20 mai 2019 a instalat o porțiune de gard pe care a executat inscripții și desene cu caracter înjositor în adresa lui Simion Prajină, care au fost orientate spre gospodăria ultimului, astfel tulburând ordinea publică.

24. Reclamanții au solicitat prejudicii morale în urma comiterii acestei contravenții în sumă de 100 000 de lei.

25. Cu trimitere la prevederile art.1998 din Codul civil, art.2036 alin.(1), (2), art.2037 alin.(1)-(3) din Codul civil, art.45 alin. (1) din Codul contravențional, instanța de apel a reținut că în baza Codului civil, temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil, care constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală.

26. În conformitate cu art.121 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

27. În atare circumstanțe, instanța de fond just a ajuns la concluzia de a încasa din contul lui Vasile Palamarciuc în beneficiul lui Simion Prajină prejudiciul moral cauzat prin contravenție în mărime de 2 000,00 de lei și în beneficiul Raisei Prajină prejudiciul moral cauzat prin contravenție în mărime de 1000,00 de lei, deoarece drepturile personale nepatrimoniale și alte valori nemateriale sunt apărute în cazurile și în modul prevăzut de legislația civilă, or, prejudiciul moral a cărei compensare au solicitat Simion Prajină și Raisa Prajină în calitate de persoane prejudiciate, a fost cauzat în rezultatul contravenției și anume prin executarea inscripțiilor și desenelor cu caracter înjositor care a fost stabilită cu certitudine prin hotărârea emisă în cauza contravențională.

28. Instanța de apel a indicat că despăgubirea trebuie să prezinte o sumă justă, iar cuantumul ei trebuie stabilit astfel încât să aibă efect compensatoriu, și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor. Despăgubirea trebuie să repare prejudiciul suferit de victimă și nu să pedepsească făptuitorul, pentru a evita o dublă sancționare a pârâtului.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

29. La 08 ianuarie 2024, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.18-19), Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, au depus cerere de recurs împotriva deciziei din 12

octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

30. În motivarea recursului, recurenții au invocat că decizia instanței de apel este nemotivată, ilegală, lipsită de temei și contrară probelor. Instanța de apel a repetat concluziile formulate de prima instanța și nu a soluționat, cercetat și nu a formulat concluzii referitor la niciunul din argumente invocate în apel.

31. Prin prisma art. 432 alin (1) lit. e) din Codul de procedură civilă au reiterat că instanța de apel a concluzionat că: „Apelantul nu a invocat circumstanțe de fapt și temeiuri de drept susceptibile de a afecta legalitatea și temeinicia soluției instanței de fond și că: Argumentele invocate de apelant în cererea de apel se resping cu probe administrate și nu servesc temei de casare a hotărârii pronunțate.” Însă instanța de apel nu a indicat care argumente din cererea de apel și prin care probe se resping, ceea ce face această concluzie arbitrară.

32. Instanța de apel nu a analizat nici într-un fel considerentele din apel argumentelor de apel prin prisma prevederilor art. 379 din Codul civil, în vigoare la momentul edificării construcției ilegale al intimaților. Construcția în litigiu nu a fost ridicată respectându-se distanța de la hotar stabilită de lege. În ședința de judecată a primei instanțe s-a constatat cu certitudine faptul că construcția a fost ridicată la gardul ce se află la hotar, ceea ce este indicat și în hotărâre, fapt constatat și de instanța de apel. Prin urmare, din textul legii nominalizate rezultă că atunci când construcția a fost ridicată fără respectarea distanței de la hotar stabilite de lege, demolarea construcției poate fi cerută fără demonstrarea afectării inadmisibile. Interpretarea primei instanțe că demolarea construcției ilegale în toate cazurile poate fi cerută doar în cazul în care afectarea inadmisibilă s-a produs în mod evident, este eronată și contradictorie legii aplicate. La fel și concluzia primei instanțe de respingerea cererii pe motivul nedemonstrării prin probe a afectării inadmisibile, este ilegală, deoarece contravine aceleiași legi. Instanța de apel fără examinarea acestor circumstanțe de fapt și temeiurilor de drept susceptibile de a afecta legalitatea și temeinicia soluției instanței de fond, a repetat aceeași concluzie a primei instanțe și a ignorat totalmente prevederile art. 379 din Codul civil.

33. De asemenea, instanța de apel și prima instanța nu au luat în considerare că temeiul înaintării cererii de chemare în judecată nu este afectarea evidentă inadmisibilă, dar este nerespectarea distanței de la linia de hotar.

34. Prima instanța nu a aplicat o altă lege care trebuia să fie aplicată și care a fost pusă la baza cererii de chemare în judecată, și anume art. 598 din Codul civil. În hotărârea contestată este indicat că construcția este ridicată pe hotar și tot în aceeași hotărâre-pe gard, din ce rezultă că instanța a constatat că

construcția este efectuată fără respectarea distanței. Deși în cererea de apel este indicat că prima instanța a ignorat aceste argumente, nu a formulat nicio concluzie în privința acestora, nu a aplicat prevederile art. 598 din Codul civil, instanța de apel a repetat faptul dat.

35. În decizie este indicat că construcția ilegală în litigiu a fost edificată pe gard, ceea ce evident exclude respectarea distanței între gard și construcția. Constatând în decizie că construcția ilegală intimații au edificat-o pe gard între casele părților, fapt confirmat prin explicațiile reprezentantului Primăriei Soroca, prin prescripțiile de încetare a construcției și de demolare a construcției înaintate de organele respective, instanța de apel a menționat că nu au indicat și nu au demonstrat locul în care este edificată această construcție, o concluzie de neînțeles, care evident contravine constatărilor ambelor instanțe.

36. În opinia recurenților, concluzia instanțelor inferioare este contrară circumstanțelor cauzei și probelor din dosar, din motiv că această construcție afectează inadmisibil bunul lor, fapt confirmat prin explicațiile Raisei Prajină, explicațiile reprezentantului Primăriei Soroca, care au declarat că gardul pe care este ridicată construcția este lipit de peretele casei lor și că în construcția ilegală se află un bar sau cafenea în care permanent cântă muzică, fiind auzită în casa familiei lor zi și noapte. În aceste circumstanțe atentarea inadmisibilă este evidentă. Și aceste explicații care au statut de probe, nu au fost negate sau combătute în ședința de judecată. Instanța de apel nu a indicat în decizie din care motiv a ignorat aceste probe.

37. Cu referire la prevederile art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă, pârâțul Vasile Palamarciuc a fost în ședințe de judecată, dar nu a negat faptele invocate nici într-un mod. Polina Palamarciuc (Velc) a fost legal citată în ședințele de judecată, dar la fel nu a negat faptele nominalizate. Prin urmare nu trebuia să mai prezinte probe în confirmarea argumentelor lor. Faptele menționate se dovedesc și prin probele scrise din dosar. Astfel, concluzia instanței de apel referitor la lipsa probelor este absolut arbitrară. Probele nominalizate au fost ignorate pentru a formula concluziile ilegale în susținerea poziției intimaților.

38. De asemenea, au considerat de neînțeles și absolut aberativă concluzia instanței de apel precum că nu au fost prezentate probe în vederea neexecutării cerințelor Primăriei mun. Soroca expuse în scrisoarea din 05 iunie 2019 și măsurile întreprinse de către reclamanți în aceste sens. Instanța de apel ar trebui să constate că nu i-au fost prezentate probe în vederea executării scrisorii respective, dar nu în vederea neexecutării, din motivul că prescripția Primăriei este obligatorie spre executarea și în ședințele de judecată nu a fost negat faptul neexecutării ei. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă obligă fiecare parte de a prezenta probe în confirmarea pretențiilor și argumentelor sale, din ce rezultă că pârâții sunt obligați să prezinte instanței probe că au executat cerința primăriei, dar nu invers.

39. Recurenții au susținut că au reacționat la acțiunile ilegale ale intimaților când construcția abia a fost începută și drept urmare, construcția a fost sistată de organul competent, dar prescripția de sistare nu a fost executată de intimați. La fel s-a constatat că înainte de a se adresa în judecată, s-au adresat către Primăria Soroca și către Poliție de nenumărate ori. Probele scrise sunt anexate la materialele cauzei.

40. În cadrul ședinței de judecată a primei instanțe s-a constatat că ridicarea construcției ilegale de către pârâți a fost premeditară, fără acte permissive, fără respectarea distanței prevăzute de lege de la hotar, pe gardul existent, cu ignorarea prescripției de sistare, din ce rezultă că nici această lege nu trebuia să fie aplicată în cazul dat. Instanța de apel a ignorat și acest argument, lăsându-l fără examinare și fără concluzie. Toate aceste circumstanțe confirmă că instanța de apel a emis o decizie arbitrară, fără examinarea argumentelor din apel și formularea concluziilor respective asupra lor, cu ignorarea probelor din dosar, că a interpretat eronat legile aplicate și le-a interpretat exclusiv în favoare intimaților, a încălcat legea procedurală ceea ce a adus la emiterea unei decizii ilegale, ceea ce, la rândul său, servește ca temei pentru casarea acestei decizii.

41. Recurenții au considerat ca fiind lipsită de temei decizia instanței de apel, care reprezintă repetarea hotărârii primei instanțe, fără verificarea argumentelor din apel și în latura admiterii parțiale a pretențiilor privind recuperarea prejudiciului moral cauzat prin contravenție comisă de către Vasile Palamarciuc. Prima instanța a respins parțial, în mare parte pretențiile nominalizate din același motiv, lipsa probelor în confirmarea cuantumului prejudiciului moral, ceea ce la fel contravine prevederilor art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă, deoarece partea opusă nu a obiectat asupra cuantumului solicitat și instanța nu este în drept de a invoca lipsa probelor contrar legii nominalizate. Instanța a ajuns la concluzia că prejudicial moral cauzat lui Simion Prajină este echivalent cu 2 000 de lei, dar Raisei Prajină-1 000 de lei, fără să motiveze această concluzie, fără indicarea în hotărâre din ce motiv a considerat că prejudicial moral este echivalent anume acestor sume, dar nu altor ceea ce, la fel încălcă dreptul la un proces echitabil. Această concluzie a instanțelor, ca și celelalte indicate, favorizează partea intimată, deoarece instanțele au menționat doar obligațiile lor și doar drepturile intimaților.

42. Favorizarea intimaților la examinarea apelului se confirmă și prin faptul că instanța de apel a examinat apelul în lipsa lor și a reprezentantului, în situația în care a fost înaintată cerere de amânare a ședinței, din motive că Simion Prajină a fost internat în spital la municipiul Chișinău pentru intervenție chirurgicală, dar soția a fost alături de el, întrucât nu se deplasează. A fost externat la 11 octombrie 2023 și la domiciliu a revenit la 12 octombrie 2023, ceea ce a făcut imposibilă prezența în ședința de judecată din 12 octombrie 2023 în Curtea de Apel. Reprezentantul recurenților s-a aflat peste hotarele Republicii Moldova și nu a putut să se prezinte în cadrul

ședinței de judecată, din cauza stării grave de sănătate a soțului, care a decedat peste 8 zile după ședința de judecată. Instanța de apel a ignorat aceste circumstanțe independente de voința lor și a examinat cauza în lipsă, privându-i de posibilitate de a se apăra, încălcându-le astfel dreptul lor la un proces echitabil.

43. La 30 mai 2024 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților și intervenienților accesorii copiile recursului declarat și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestuia, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.30-32), Conform extrasului din poșta electronică, la unele adrese electronice deținute de Polina Palamarciuc (Velc), corespondența nu a fost livrată (Vol.II, f.d.33), iar din adresele lui Vasile Palamarciuc și Dionisii Bunesco corespondența a fost restituită instanței ca fiind „nereclamată” (Vol.II, f.d.34-37).

44. Intimații și intervenienții accesorii nu au făcut uz de dreptul procedural și nu au depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

45. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

46. Recursul declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

47. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

48. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.”

49. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

50. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

51. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

52. Art.75 din Codul de procedură civilă:

„(4) Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.”

53. Art. 102 din Codul de procedură civilă:

„(4¹) Participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.”

54. Art. 206 din Codul de procedură civilă:

„(5) Neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

55. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 12

octombrie 2023. Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la 13 noiembrie 2023, inclusiv la 10 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.221-221 verso). De către recurenți a fost recepționată la 24 noiembrie 2023, conform avizului de recepție (Vol.I,f.d.223). Astfel, cererea de recurs depusă la 08 ianuarie 2024, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.18-19), este în termen.

56. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

57. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

58. Din analiza recursului declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, se identifică temeiul de drept prevăzut de art. 432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, conform căruia recursul este admis dacă hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

59. Referitor la argumentul privind examinarea cauzei în ordine de apel în ședința din 12 octombrie 2023 în lipsa recurenților și avocatului acestora, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că într-adevăr la materialele cauzei se atestă existența cererii de amânare a ședinței de judecată din 12 octombrie 2023, ora 12:00, depusă la 11 octombrie 2023, de către avocatul apelanților, Nina Matveeva-Bociog (Vol.I, f.d.207). Tot din materialele cauzei rezultă că această nu este unica cerere de amânare, or, anterior avocatul a înaintat la 22 martie 2023 o cerere de examinare în lipsă a ședinței de pregătire stabilite pentru data de 23 martie 2023, ora 09:00, cu numirea ședinței judecare a cauzei ținând cont de datele disponibile conform cererii (Vol.I, f.d.184) și alta cerere la 21 iunie 2023 pentru ședința de judecată din 22 iunie 2023, ora 11:00. De altfel, data de 12 octombrie 2023 fiind menționată ca disponibilă de însuși avocat (Vol.I, f.d.197).

60. În contextul prevederilor art.75 alin.(4), art. 102 alin.(4¹), art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, citate supra, decad argumentele avocatului recurenților privind încălcarea dreptului la un proces echitabil, întrucât apelanții/recurenții și avocatul acestora au cunoscut despre data și ora ședinței de judecată, avocatul a beneficiat de dreptul de a solicita amânarea ședinței de judecată și anterior. În atare circumstanțe, înscrisurile privind starea sănătății a recurentului Simion Prajină și soțului avocatului, anexate la cererea de recurs, nu pot servi ca temei de casare a deciziei instanței de apel din această perspectivă, în condițiile în care instanța de apel a rezultat din situația existentă.

61. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

62. Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

63. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

64. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs a temeiului stipulat la art. 432 alin.(1) lit. lit.e) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică și sub aspectul dat, în special dacă pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, ceea ce la caz nu s-a stabilit.

65. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

66. Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

67. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Simion Prajină și Raisa Prajină, reprezentați de avocatul Nina Matveeva-Bociog, împotriva deciziei din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat